

OM Sveriges Radio och stormarna

I skrivande stund skakas radiohuset av debatten om väst- eller vänsterindoktrinering. Problemet är gammalt — om frågan är slutdebatterad, när Sv.T. når sin läsekrets, är rtroligen snart en ny storm i annalkande. Kanske borde radiohuset döpas om från Parkinson Palace till Stormarnas hav.

Rolf Norberg

Förbluffande många är kritiska mot tendensen i radio och TV-program. Det underliga är att kritiken framförs från vitt skilda politiska utgångspunkter. Mina politiskt radikala vänner ser i radio och TV medier för indoktrinering i borgerliga värderingar, medan man på borgerligt håll ofta tycks betrakta Sveriges radio som regeringens och kulturradikalismens redskap. Det behöver nu inte ligga någon större motsättning i de skilda beskyllningarna; parterna avser förmodligen olika programtyper. Men det förvånar mig en smula att så många

av mina radikala vänner tycks följa morgonandakterna i etern.

Det mest anmärkningsvärda är dock att ingen tycks veta hur en samlad bild av radio och TV:s programverksamhet ser ut, vilken tendens vissa programtyper eller behandlingen av en viss fråga kan få, vilka medarbetare som förekommer ofta etc. Jag förmodar att varje avdelning har en överblick över sin verksamhet, men de flesta viktigare samhällsfrågor behandlas ju inte endast inom en avdelning. Vet man t. ex. hur Sveriges radio bevakat försvarsdebatten under det senaste halvåret? Hur har nyhetsredaktionen redovisat olika alternativ, vilka personer har intervjuats, hur har frågan belysts av samhällsredaktionen, vilka debattinslag har förekommit? I en samlad bild får man inte förbise att ett kulturprogram som Studio 66 gjorde ett helt program om pacifism, som nära anknöt till den aktuella försvarsdebatten.

En god överblick skulle kanske också ge anledning till andra iakttagelser. Urvalet av deltagare i debatter kan ofta förefalla representativt — där kan t. ex. ingå ett par politiker från olika partier och ett antal fackmän. Men även fackmän har ofta politiska värderingar, och därför kan en debatt mellan en borgerlig politiker, en socialdemo-

krat och tre fackmän ibland låta som en debatt mellan fyra socialdemokrater och en borgerlig. Den som inte lyssnar på alla program har svårt att bedöma hur vanligt det är med en sådan skev fördelning av debattörerna.

I ett relativt litet land med ett begränsat antal experter inom vissa områden kan givetvis enskilda personer få ett oproportionerligt stort inflytande. Den norska kulturtidskriften *Minerva*, som studerat opinionsbildningen i utrikespolitiska frågor i Norge (se Storm över Marienlyst, Sv.T. 1967/2), har visat på det problem, som ligger i att t. ex. professor John Sanness samtidigt är knuten till Utrikespolitiska institutet, ordförande i styrelsen för det nordiska fredsforskningsinstitutet, är redaktör för tidskrifterna *Internasjonal Politikk*, *Samtiden* och *Cooperation and Conflict* och slutligen redaktör på radions utlandsavdelning. Lika dominerande personligheter har Sverige kanske inte på det utrikespolitiska området, men nog har man ett intryck av att vissa personer förekommer vådligt ofta i skilda programslag.

Nu vore det emellertid mycket enkelt för Sveriges radio att underlätta en bedömning av företagets programverksamhet. Man kunde publicera ett radio/TV-register efter mönster av tidningsindex, där alla programslag katalogiserades under programrubrik, ämnesrubrik och medverkande. Ett sådant regis-

ter skulle för övrigt också kunna bli värdefullt för forskningsändamål. Men så länge Sveriges radio har sin officiella ställning och hyllar objektiviteten som sitt högsta ideal är en sådan utförlig programredovisning framförallt ur kontrollsynpunkt angelägen.

Ett index skulle emellertid huvudsakligen ge kvantitativa uppgifter. Frågan är om man kan stanna vid detta. I SNS:s skrift "Kan vi lita på TV?" föreslår Folke Johansson och Terry Carlbom att man skall tillsätta en radioombudsman, vilken till sitt förfogande skulle ha ett kansli, som systematiskt kunde följa Sveriges radios programverksamhet. Utan att känna någon större entusiasm inför tanken, kan man hålla med författarna om att kontinuerlig övervakning behövs och att pressens bevakning — så överdriven den stundom än kan förefalla — ofta är otillräcklig, bl. a. därför att den endast uppmärksammar ett rätt begränsat antal program.

Men hela frågan om kartläggning och kontroll av radio och TV:s verksamhet är naturligtvis ytterst ett försök att på konstlad väg försöka normalisera en onormal företeelse. Uppgiften att förena objektivitet med snabb information och stimulerande debatt inom monopolföretagets ram är övermänsklig. Så länge monopoliet består lär också radiohuset förbli ett Stormarnas hav.